

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 523/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť G. S., zastúpeného URBÁNI & Partners, s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Rastislava Urbániho, LL.M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresnej prokuratúry Lučenec vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Pv 161/14/6606 a namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 28/2014 v súvislosti s rozhodovaním o väzbe a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť G. S. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2014 doručená sťažnosť G. S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného URBÁNI & Partners, s. r. o.,

Skuteckého 17, Banská Bystrica, konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Rastislava Urbániho, L. L. M., ktorou namieta porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 28/2014 v súvislosti s rozhodovaním o väzbe. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom prokurátorky Okresnej prokuratúry Lučenec (ďalej len „okresná prokuratúra“) vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Pv 161/14/6606 v trestnom konaní vedenom proti nemu a v konaní o väzbe.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo 18. marca 2014 vznesené obvinenie za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 28/2014 z 19. marca 2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 17/2014 z 26. marca 2014 bol sťažovateľ vzatý do väzby. Sťažovateľ uvádza, že v konaní pred okresným súdom vzniesol námietku zaujatosti proti prokurátorke okresnej prokuratúry.

Sťažovateľ podal 4. apríla 2014 žiadosť o prepustenie z väzby, v ktorej poukázal aj na zaujatosť prokurátorky okresnej prokuratúry, ktorá vykonáva dozor v prípravnom konaní v jeho veci, resp. poukazoval na zaujatosť všetkých prokurátorov okresnej prokuratúry. K tejto námietke sa okresná prokuratúra nevyjadrila, žiadosti sťažovateľa nevyhovela a predložila ju na rozhodnutie okresnému súdu.

Sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu žiadosti sťažovateľa vyhovelá, prepustila ho z väzby, nahradila jeho väzbu zárukou, písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka a uložila mu primerané povinnosti a obmedzenia. Prítomná prokurátorka okresnej prokuratúry sa bezprostredne po vyhlásení rozhodnutia nevyjadrila k podaniu opravného prostriedku, sťažnosť podala písomne nasledujúci deň,

16. mája 2014. Sťažovateľ podal 22. mája 2014 prostredníctvom svojho obhajcu krajskému súdu žiadosť o vydanie príkazu na prepustenie z väzby, v ktorom namietal, že sa nachádza vo väzbe v rozpore so zákonom, pretože podľa § 83 ods. 3 Trestného poriadku ak bol prokurátor prítomný pri vyhlásení rozhodnutia o prepustení obvineného z väzby, má jeho sťažnosť odkladný účinok iba vtedy, ak bola podaná ihneď po vyhlásení rozhodnutia. Krajský súd jeho žiadosti vyhovel, príkazom z 22. mája 2014 ho prepustil z väzby na slobodu a uznesením z 26. mája 2014 zamietol sťažnosť prokurátorky.

Uznesením sp. zn. 5 Nto 9/2014 zo 17. júna 2014 krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti, ktorú podal poškodený proti sudkyňi pre prípravné konanie okresného súdu tak, že ju vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania vedeného proti obvinenému.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv postupom okresného súdu, ktorého výsledkom bola nezákonná väzba v období od 15. mája 2014 do 22. mája 2014.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj postupom prokurátorky okresnej prokuratúry, ktorá *„dozoruje moju vec ako obvineného napriek tomu, že bola príkazom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici 1 Kn 308/13-3 z 08. 11. 2013 vylúčená, a vo veci rozhoduje o mojej väzbe, podáva sťažnosť voči rozhodnutiu o mojom prepustení napriek vnesenej námietke..., je tento prístup Okresnej prokuratúry Lučenec možné považovať za nezákonný, nakoľko nestrannosť v danej veci bola relevantne spochybnená a utvrdená vyjadrením o subjektívnej zaujatosti vo vzťahu k poškodenému tak, ako je v príkaze Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici uvedené“*.

Na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol týmto nálehom:

„1. Základné právo obvineného G. S. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2, 5 Ústavy SR, právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 bod. 3 a bod 4. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec porušené bolo tým, že dňa 15. 05. 2014 sudkyňa pre prípravné konanie nevydala príkaz na prepustenie obvineného

z väzby po vynesení uznesenia o prepustení z väzby bez zahlásenia s'ážnosti prítomnej prokurátorky Okresnej prokuratúry Lučenec, ako aj rozhodovaním zaujatej sudkyne pre prípravné konanie.

2. Základné právo obvineného G. S. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresnej prokuratúry Lučenec porušené bolo tým, že dozor na trestným konaním obvineného vykonávala zaujatá prokurátorka JUDr. D. M., ktorá 19. 03. 2014 zamietla s'ážnosť obvineného voči uzneseniu o vznesení obvinenia, zúčastnila sa výsluchu obvineného na Okresnom súde Lučenec 19. 03. 2014 za účelom rozhodovania o návrhu na vzatie do väzby, rozhodovala dňa 09. 04. 2014 o prepustení obvineného z väzby, zúčastnila sa výsluchu obvineného na Okresnom súde Lučenec 15. 05. 2014 za účelom rozhodovania o návrhu na prepustenie obvineného z väzby, podala dňa 16. 05. 2014 s'ážnosť voči uzneseniu Okresného súdu Lučenec zo dňa 15. 05. 2014 o prepustení obvineného z väzby.

Zároveň navrhujem ústavnému súdu, aby zaviazal Krajský súd v Košiciach nahradiť obvinenému trovy právneho zastúpenia...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o s'ážnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresného súdu

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v tejto časti postupom sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu tým, že 15. mája 2014 nenariadila jeho prepustenie z väzby, a tým, že dvakrát rozhodovala o jeho väzbe, hoci mala byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania pre zaujatosť.

1.1 K námietke neprepustenia z väzby

Sťažovateľ bol 22. mája 2014 prepustený z väzby na slobodu na základe príkazu krajského súdu, ktorý 26. mája 2014 zamietol aj sťažnosť prokurátorky proti uzneseniu okresného súdu o prepustení sťažovateľa z väzby, čím sa rozhodnutie okresného súdu stalo právoplatným. Namietané porušenie základných práv sťažovateľa v súvislosti s nečinnosťou okresného súdu spočívajúcou v nevydaní príkazu na okamžité prepustenie z väzby bolo teda odstránené v systéme všeobecného súdnictva ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Sťažovateľ využil na ochranu svojho základného práva na osobnú slobodu právne prostriedky, ktoré poskytuje obvinenému Trestný poriadok, podal návrh na odstránenie

protiprávneho stavu, ktorým dosiahol sledovaný účel. Sťažnosťou namieta porušenie svojich základných práv postupom okresného súdu, ktorý bol príslušný napraviť inštančne nadriadený všeobecný súd, k čomu aj došlo ešte pred tým, ako sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd, a preto je dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

1.2 K námietke rozhodovania zaujatým sudcom

Sťažovateľ v tejto časti sťažnosti namieta porušenie svojich práv „*rozhodovaním zaujatej sudkyne pre prípravné konanie*“. V petite sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný, neuvádza, proti ktorému rozhodnutiu okresného súdu jeho sťažnosť smeruje. Z odôvodnenia sťažnosti vyplýva, že sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu, ktorej zaujatosť teraz namieta, rozhodovala o jeho vzatí do väzby 19. marca 2014 a o prepustení z väzby 15. mája 2014. Sťažovateľ tiež v sťažnosti neuvádza, či využil v čase, keď malo dôjsť k porušeniu jeho práv, t. j. v čase rozhodovania okresného súdu o jeho väzbe, na ochranu svojich práv jemu dostupné právne prostriedky.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ odôvodňuje zaujatosť sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu ex post, v súvislosti s jej vylúčením z vykonávania úkonov trestného konania uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Nto 9/2014 zo 17. júna 2014. Toto uznesenie však bolo vydané na základe námietky zaujatosti poškodeného, ktorú podal 2. apríla 2014, 15. mája 2014, 26. mája 2014 a 5. júna 2014, a ako sa uvádza v odôvodnení uznesenia krajského súdu zo 17. júna 2014, poškodený ju odôvodnil tým, že namietaná sudkyňa „*už v inej trestnej veci vyhlásila, že je voči nemu zaujatá a keď je v jednom konaní zaujatá, nemôže byť v ďalšom konaní nezaujatá – nemôže teda rozhodovať nezávisle a nestranne*“. Bez toho, aby sa ústavný súd vyjadroval k uzneseniu krajského súdu zo 17. júna 2014, ktoré nebolo napadnuté sťažnosťou, je potrebné uviesť, že jeho účinky pôsobia len do budúcnosti, t. j. od okamihu jeho právoplatnosti, nie spätne.

Sťažnosť v tejto časti nespĺňa zákonom predpísané náležitosti, pretože sťažovateľ neoznačil rozhodnutie, ktoré napáda. Bez ohľadu na to je zrejmé, že sťažovateľ namieta

porušenie svojich práv rozhodnutím okresného súdu, t. j. súdu prvého stupňa, proti ktorému mal možnosť podať sťažnosť a mal možnosť namietať aj zaujatosť sudkyne pre prípravné konanie, ktorá rozhodovala o jeho väzbe, podaním námietky zaujatosti. Príslušným súdom na rozhodnutie o sťažnosti (aj v eventuálnom konaní o námietke zaujatosti), a tým aj na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa bol krajský súd, teda iný všeobecný súd. Sťažovateľ však zaujatosť sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu v čase, keď bola príslušná rozhodovať o jeho právach, nenamietal. Proti uzneseniu okresného súdu z 15. mája 2014 nepodal ani sťažnosť, čo mu nemožno vyčítať, keďže bol týmto rozhodnutím prepustený z väzby. Ak ale sťažovateľ mal pochybnosti o nestrannosti sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu, mal možnosť ešte pred samotným rozhodnutím o jeho žiadosti o prepustenie z väzby podať námietku zaujatosti. Pretože tak neurobil, nevyužil na ochranu svojich práv dostupné právne prostriedky, a jeho sťažnosť je preto v tejto časti neprípustná. Ústavný súd ju z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Pokiaľ by sťažovateľ namietal, že o dôvodoch na vylúčenie sudkyne okresného súdu sa dozvedel až z rozhodnutia krajského súdu zo 17. júna 2014, z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že sudkyňa sa k námietkam poškodeného vyjadrila podaniami zo 7. apríla 2014 a 15. mája 2014. Sťažovateľ mal teda možnosť zo spisového materiálu zistiť obsah podaní poškodeného aj postoj sudkyne.

2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresnej prokuratúry

V tejto časti sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu postupom prokurátorky okresnej prokuratúry v trestnom konaní vedenom proti nemu, pretože podľa sťažovateľa nepostupuje v jeho veci nestranne.

Sťažovateľ tvrdí: „... *prokurátorka Okresnej prokuratúry JUDr. M. dozoruje moju vec ako obvineného napriek tomu, že bola príkazom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici 1 Kn 308/13-3 z 08. 11. 2013 vylúčená...*“ Tento príkaz bol však zjavne vydaný v inom

konaní, pretože trestné stíhanie za prečin nebezpečného vyhrážania bolo začaté a súčasne sťažovateľovi vznesené obvinenie uznesením z 18. marca 2014 za skutok, ktorého sa mal dopustiť 17. marca 2014, t. j. trestné stíhanie bolo začaté až po vydaní označeného príkazu krajskej prokuratúry.

Sťažovateľ v sťažnosti vypočítava postup prokurátorky, ktorý považuje za porušenie svojho základného práva, neuvádza však, a teda ani nepreukázal, či využil na jeho ochranu dostupné právne prostriedky, ktoré mu poskytuje Trestný poriadok a zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Ústavný súd opäť poukazuje na svoje postavenie v systéme orgánov ochrany práva, ktoré sa riadi princípom subsidiarity. Ústavný súd môže poskytnúť ochranu konkrétneho práva alebo slobody len vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba už nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred iným štátnym orgánom Slovenskej republiky vrátane všeobecných súdov (napr. I. ÚS 49/98).

Sťažovateľ má možnosť namietat' zaujatosť konkrétnej prokurátorky v jeho veci podaním námietky zaujatosti, prípadne žiadať o preskúmanie jej postupu nadriadeného prokurátora. Ochranu základnému právu sťažovateľa je však príslušný poskytnúť predovšetkým všeobecný súd, ktorý bude rozhodovať v jeho veci, ak sa dostane do štádia konania pred súdom. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že trestné konanie predstavuje od svojho začiatku až po koniec organický celok, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizáciou garancií na ochranu práv a slobôd zo strany orgánov činných v trestnom konaní môžu a majú naprávať, resp. korigovať prípadné predchádzajúce pochybenia týkajúce sa aj porušenia základných práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietat' porušenia ústavou chránených základných práv a slobôd, ku ktorým došlo v priebehu trestného konania a neboli v jeho priebehu odstránené.

Vo vzťahu k postupu prokurátorky v konaní o väzbe bol taktiež príslušným orgánom na poskytnutie ochrany základnému právu sťažovateľa všeobecný súd, ktorý disponoval rozhodovacou právomocou.

Ústavný súd preto odmietol sťažnosť aj v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol na predbežnom prerokovaní o odmietnutí sťažnosti v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2014